

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 5 Φεβρουαρίου 2014, με την εξής σύνθεση : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Νικόλαος Αγγελάρας, Φλωρεντία Καλδή, Ιωάννης Σαρμάς, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη και Ευάγγελος Νταής, Αντιπρόεδροι, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Μαρία Βλαχάκη, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου και Δέσποινα Τζούμα, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ιωάννα Αντωνογιαννάκη.

Διονύσιος Λασκαράτος, Γενικός Επίτροπος Επικρατείας.

Για να δικάσει την από 22.3.2012 (αριθμ. κατάθ. .../2012) αίτηση:

Του Ε. Κ. του ..., κατοίκου ... .. (οδός ... .., Τ.Κ. ...), ο οποίος δεν παρέστη, αν και κλητεύθηκε νομίμως,

κ α τ ά του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, που παρέστη με τον Νικόλαο Καραγιώργη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβούλου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει την αναίρεση της 520/2012 απόφασης του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον αντιπρόσωπο του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αίτησης. Και

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ανέπτυξε την από 5.2.2014 γνώμη του και πρότεινε την παραδοχή της αίτησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τον Πρόεδρο Ιωάννη Καραβοκύρη και τους Αντιπροέδρους Ευφροσύνη Κραμποβίτη και Ευάγγελο Νταή που αποχώρησαν από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας, τον Αντιπρόεδρο Μιχαήλ Ζυμή (ήδη Γενικό Επίτροπο Επικρατείας) και τους Συμβούλους Ασημίνα Σαντοριναίου, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Δημήτριο Πέππα που απουσίασαν λόγω κωλύματος.

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Δέσποινας Τζούμα. Και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το νόμο

I. Για την άσκηση της υπό κρίση αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. το .../4.2.2014 διπλότυπο εισπραξης Τύπου Α', Σειράς Η ..., της Δ.Ο.Υ. ...).

II. Με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 520/2012 απόφασης του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία απορρίφθηκε έφεση του ήδη αναιρεσειόντος, πρώην σπουδαστή της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων, κατά της .../20.2.2009 απόφασης του Διευθυντή Οικονομικού του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ./ΔΟΙ/3^α), με την οποία καταλογίστηκε σε βάρος του το

ποσό των 8.399,88 ευρώ, που αντιστοιχεί σε αποζημίωση του Ελληνικού Δημοσίου λόγω παραίτησής του από την ως άνω Σχολή μετά την περάτωση του πρώτου έτους σπουδών του, προκειμένου να εγγραφεί στη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας.

III. Στο άρθρο 8 του ν. 1911/1990 «Εισαγωγή γυναικών στις ανώτατες στρατιωτικές σχολές, ρύθμιση στρατολογικών θεμάτων και άλλες διατάξεις» (Α' 166), όπως αυτό ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης της εκκληθείσας καταλογιστικής απόφασης, ήτοι μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 8 του ν. 3257/2004 «Ρυθμίσεις θεμάτων προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (Α' 143), ορίζεται ότι: «1. Σπουδαστές και σπουδάστριες της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων, της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων, της Σχολής Ικάρων, της Στρατιωτικής Σχολής Αξιωματικών Σωμάτων και της Σχολής Αξιωματικών Νοσηλευτικής, όταν αποβάλουν την ιδιότητά τους αυτή για οποιονδήποτε λόγο, εκτός από λόγους υγείας ..., υποχρεούνται να καταβάλουν στο Δημόσιο αποζημίωση, που είναι ίση με το γινόμενο του 65% του συνόλου των καθαρών μηνιαίων αποδοχών ανθυπολοχαγού και αντιστοίχων επί τον αριθμό των μηνών, που έχουν φοιτήσει στη σχολή. 2. Μαθητές των παραγωγικών σχολών υπαξιωματικών των κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων και οι δόκιμοι κελευστές του Πολεμικού Ναυτικού, όταν αποβάλουν την ιδιότητά τους αυτή για οποιονδήποτε λόγο, εκτός από λόγους υγείας ... υποχρεούνται να καταβάλουν στο Δημόσιο αποζημίωση που είναι ίση με το γινόμενο του 50% του συνόλου των καθαρών μηνιαίων αποδοχών λοχία και αντιστοίχων επί τον αριθμό των μηνών, που έχουν φοιτήσει στη σχολή. 3. Ως μηνιαίες αποδοχές νοούνται αυτές

που καταβάλλονται κατά το χρόνο της εξόδου των μαθητών από τη σχολή, μετά την αφαίρεση των νόμιμων κρατήσεων. ... 5. Όσοι από τους προαναφερόμενους αποχωρούν κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους σπουδών δεν έχουν υποχρέωση καταβολής της κατά τις προηγούμενες παραγράφους αποζημιώσεως. ... 6. Όσοι αποχωρούν σε οποιοδήποτε έτος σπουδών από μία στρατιωτική σχολή προκειμένου να εγγραφούν σε άλλη στρατιωτική σχολή δεν έχουν υποχρέωση καταβολής της αποζημίωσης, που προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους ...». Στη συνέχεια, με το άρθρο 62 παρ. 3 του ν. 3883/2010 «Υπηρεσιακή εξέλιξη και ιεραρχία των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων - Θέματα διοίκησης των Ενόπλων Δυνάμεων, Στρατολογίας και συναφείς διατάξεις» (Α' 167/24.9.2010), που ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (βλ. άρθρο 91 αυτού), συμπληρώθηκε το πρώτο εδάφιο της προαναφερόμενης παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 1911/1990 με την προσθήκη της φράσης «ή σε παραγωγική σχολή των Σωμάτων Ασφαλείας», διαμορφώθηκε δε ως εξής: «Όσοι αποχωρούν σε οποιοδήποτε έτος σπουδών από μία στρατιωτική σχολή προκειμένου να εγγραφούν σε άλλη στρατιωτική σχολή ή σε παραγωγική σχολή των Σωμάτων Ασφαλείας δεν έχουν υποχρέωση καταβολής της αποζημίωσης, που προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους». Περαιτέρω, στο άρθρο 110 παρ. 8 του ν.3978/2011 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/EK - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» (Α' 137/16.6.2011) ορίζεται ότι: «Η ρύθμιση της παραγράφου 6 του άρθρου 8 του ν. 1911/1990 ... εφαρμόζεται και για όσους

ενεγράφησαν σε παραγωγική σχολή των Σωμάτων Ασφαλείας και μέχρι τη θέση σε ισχύ της παραγράφου 3 του άρθρου 62 του ν. 3883/2010 ... δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία καταβολής του συνολικού ποσού της αποζημίωσης που έπρεπε να καταβάλουν σύμφωνα με την προϊσχύουσα νομοθεσία ...».

IV. Στο άρθρο 1 του ν. 3187/2003 «Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.)» (Α' 233) ορίζεται ότι: «1. Τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Σ.Ε.Ι.) είναι ισότιμα με τα ιδρύματα του πανεπιστημιακού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης ... παρέχοντας ισότιμη εκπαίδευση και χορηγώντας ισότιμα πτυχία με αυτά. 2. Τα Α.Σ.Ε.Ι. έχουν ως αποστολή: α. Να παράγουν και να μεταδίδουν τη γνώση στους σπουδαστές τους με την έρευνα και διδασκαλία της στρατιωτικής ναυτικής αεροπορικής επιστήμης και τεχνολογίας, καθώς και των συναφών θεωρητικών, θετικών και εφαρμοσμένων επιστημών. β. Να αναπτύσσουν τις στρατιωτικές αρετές και τη στρατιωτική αγωγή ώστε να διαμορφώνουν αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων με στρατιωτική συνείδηση, μόρφωση ανώτατου επιπέδου, καθώς και κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική παιδεία και αγωγή ... 3. Α.Σ.Ε.Ι. είναι: Η Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων (Σ.Σ.Ε.), η Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (Σ.Ν.Δ.) και η Σχολή Ικάρων (Σ.Ι.) ...». Επίσης, το Β.Δ. 312 της 19.3/6.5.1968 (Α' 99) ορίζει στο άρθρο 1 παρ. 1 ότι: «Σκοπός της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων (ΣΣΕ) είναι να παρέχη εις τον Στρατόν Ξηράς, διά της εν αυτή εκπαίδευσως, τους Μονίμους Αξιωματικούς Όπλων και εκ των Σωμάτων, τους εκάστοτε υπό των Νόμων καθοριζομένους ...» και στο άρθρο 2 παρ. 1 ότι: «Η Σ.Σ.Ε. θεωρείται Ανώτατον Εκπαιδευτικόν Ίδρυμα του Κράτους ισότιμον προς τα λοιπά

εν αυτό λειτουργούντα, υπαγόμενον εις Υπουργείον Εθνικής Αμύνης (Γ.Ε.Σ.)». Περαιτέρω, το π.δ. 319/1995 «Οργανισμός Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας» (Α' 174), ορίζει στο άρθρο 1 ότι: «1. Η Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας έχει ως αποστολή την εκπαίδευση των δοκίμων υπαστυνόμων ... 2. Η εκπαίδευση αποβλέπει στην άρτια επαγγελματική κατάρτιση, τη γενική μόρφωση και την κατάλληλη σωματική και ψυχική προετοιμασία των εκπαιδευομένων, ώστε να καταστούν ικανοί αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας. 3. Η Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας είναι ισότιμη με τις Σχολές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Χώρας και τις αντίστοιχες Παραγωγικές Σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων. 4. Η Σχολή Αξιωματικών υπάγεται στην Αστυνομική Ακαδημία» και στο άρθρο 22 ότι: «1. Το Εκπαιδευόμενο προσωπικό της Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας αποτελούν οι δόκιμοι υπαστυνόμοι ... 2. Οι δόκιμοι Υπαστυνόμοι διαμένουν και σιτίζονται εντός της Σχολής...», στο δε άρθρο 18 του π.δ. 14/2001 «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας» (Α' 12) ορίζεται ότι: «1. Η Αστυνομική Ακαδημία έχει ως αποστολή την εκπαίδευση, μετεκπαίδευση, επιμόρφωση και εξειδίκευση όλων των κατηγοριών και βαθμών του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας. 2. Η Αστυνομική Ακαδημία συγκροτείται από το Επιτελείο και τις εξής Υπηρεσίες: α. Σχολή Αστυφυλάκων Ελληνικής Αστυνομίας. β. Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας ...». Περαιτέρω, ο ν. 2800/2000 «Αναδιάρθρωση Υπηρεσιών Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σύσταση Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις» (Α' 41), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, όριζε στο άρθρο 2 παρ. 3 ότι: «Στο Υπουργείο

Δημόσιας Τάξης υπάγονται: α. Η Ελληνική Αστυνομία ...», στο άρθρο 8 παρ. 1 ότι: «Η Ελληνική Αστυνομία είναι Σώμα Ασφάλειας με τοπική αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια ... και έχει ως αποστολή: α. Την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης και ευταξίας ... β. Την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και την προστασία του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος ... 2. Η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει στην αντιμετώπιση κάθε έκτακτης ανάγκης ... σε περίοδο ειρήνης ή πολέμου ... καθώς και στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας, σε συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις» και στο άρθρο 9 ότι: «1. Η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα Ασφάλειας και λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους. Για την εκτέλεση της αποστολής της εφοδιάζεται με τα αναγκαία μέσα και εξοπλισμό. Το αστυνομικό προσωπικό της έχει ιδιαίτερη ιεραρχία, αντίστοιχη της στρατιωτικής, και δικούς του κανόνες πειθαρχίας και δεν εφαρμόζονται στο προσωπικό αυτό οι διατάξεις που αφορούν τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους. 2. Όλες οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και το προσωπικό της τελούν σε διαρκή ετοιμότητα ... Το αστυνομικό προσωπικό, οι συνοριακοί φύλακες και οι ειδικοί φρουροί θεωρούνται ότι βρίσκονται σε διατεταγμένη υπηρεσία, σε κάθε περίπτωση που καθίσταται αναγκαία η παρέμβασή τους. 3. Το προσωπικό του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου εκπαιδεύεται στη χρήση όπλων και ειδικών μέσων και μηχανημάτων και φέρει για την άσκηση των καθηκόντων του κατάλληλο οπλισμό, εφόδια και μέσα. 4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας δύναται να εκπαιδεύεται και στις σχολές και τα κέντρα εκπαίδευσης των

ενόπλων δυνάμεων» (βλ. ήδη άρθρα 11, 13 του ν. 4249/2014 «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας ... και άλλες διατάξεις», Α' 73/24.3.14).

V. Από τον συνδυασμό των προαναφερόμενων διατάξεων συνάγονται τα εξής: Οι σπουδαστές των ανωτάτων στρατιωτικών σχολών, στις οποίες συγκαταλέγεται και η Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων (Σ.Σ.Ε.), όταν αποβάλλουν την ιδιότητά τους αυτή μετά το πέρας του πρώτου έτους σπουδών τους, υποχρεούνται, κατ' αρχήν, σε αποζημίωση του Δημοσίου, υπολογιζόμενη σύμφωνα με όσα ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 1911/1990, εκτός αν η απώλεια της σπουδαστικής ιδιότητας οφείλεται σε λόγους υγείας ή αν ο σπουδαστής αποχώρησε από μία στρατιωτική σχολή, προκειμένου να εγγραφεί σε άλλη στρατιωτική σχολή. Εξάλλου, μετά την έναρξη ισχύος της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 62 του ν. 3883/2010 (24.9.2010), δεν έχουν πλέον υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, και όσοι από τους ανωτέρω σπουδαστές αποχωρούν από μία στρατιωτική σχολή, προκειμένου να εγγραφούν σε παραγωγική σχολή των Σωμάτων Ασφαλείας. Από την ίδια υποχρέωση απαλλάσσονται επίσης και οι σπουδαστές εκείνοι που αποχώρησαν πριν από τη θέσπιση της ως άνω διάταξης για τον αυτό λόγο, πλην, μέχρι την έναρξη της ισχύος της, δεν είχαν καταβάλει στο Δημόσιο το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που όφειλαν με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 1911/1990. Η τελευταία αυτή ρύθμιση περί απαλλαγής από τη σχετική υποχρέωση αποζημίωσης, η οποία θεσπίστηκε με τη διάταξη του άρθρου 110 παρ. 8 του ν. 3978/2011 (Α' 137/16.6.2011), όπως συνάγεται σαφώς από το περιεχόμενό της, τυγχάνει εφαρμογής και επί των υφισταμένων σε εκκρεμότητα

ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποθέσεων καταλογισμού (πρβλ. Ε.Σ. Ολ. 1118/1992, 8, 9, 303, 318/2006). Η εν λόγω νεότερη ρύθμιση έχει γενικό και αντικειμενικό χαρακτήρα και διέπει όλες τις ανήκουσες στην ίδια κατηγορία έννομες σχέσεις, η δε εφαρμογή της στις επί μέρους περιπτώσεις υπόκειται στον δικαστικό έλεγχο. Κατόπιν τούτων και δοθέντος ότι πρόκειται για επωφελή για τον αντίδικο του Δημοσίου ρύθμιση, δεν συνιστά ανεπίτρεπτη, κατά τα άρθρα 4 παρ. 1, 20 παρ. 1 και 26 του Συντάγματος και 6 της Ε.Σ.Δ.Α., επέμβαση του νομοθέτη σε εκκρεμείς υποθέσεις (πρβλ. Ε.Σ. Ολ. 1475/2005, 735, 749/2006, ΣτΕ 372/2005, 808, 3498, 3501/2006, 2146/2010). Περαιτέρω, η Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας συνιστά παραγωγική σχολή Σώματος Ασφαλείας (βλ. άρθρα 1 του π.δ. 319/1995, 8 και 9 του ν. 2800/2000 και ήδη άρθρο 13 του ν. 4249/2014). Επομένως, σπουδαστής της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων που παραιτήθηκε, πριν από τις 24.9.2010 (χρόνος έναρξης ισχύος του άρθρου 62 του ν. 3883/2010), για να εγγραφεί στη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας και μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία καταβολής του καταλογισθέντος σε βάρος του ποσού της αποζημίωσης που προβλεπόταν σύμφωνα με την προϊσχύουσα νομοθεσία, απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής της αποζημίωσης αυτής. Η Αντιπρόεδρος Ανδρονίκη Θεοτοκάτου και οι Σύμβουλοι Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Βιργινία Σκεύη και Δέσποινα Τζούμα διατύπωσαν την εξής γνώμη: Η προαναφερόμενη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 1911/1990, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης της καταλογιστικής σε βάρος του αναιρεσείοντος απόφασης, είναι, υπό το φως της συνταγματικής

αρχής της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1), κατ' αναλογία εφαρμοστέα και στην περίπτωση αποχώρησης σπουδαστή από στρατιωτική σχολή μετά το πρώτο έτος σπουδών για να εγγραφεί σε παραγωγική σχολή των Σωμάτων Ασφαλείας. Άλλωστε με τη μεταγενέστερη ρύθμιση του άρθρου 62 παρ. 3 του ν. 3883/2010 υπήχθη ρητώς η εν λόγω κατ' αρχάς αρρυθμιστη περίπτωση στο πεδίο εφαρμογής της επίμαχης ως άνω διάταξης. Τούτο, διότι ο βαθμός διαφοροποίησης των παραγωγικών σχολών των Ενόπλων Δυνάμεων από τις παραγωγικές σχολές των Σωμάτων Ασφαλείας, ενόψει του σκοπού τους που έγκειται στην κατάλληλη εκπαίδευση των φοιτούντων σ' αυτές, ώστε να καταστούν ικανά στελέχη των αντίστοιχων σωμάτων, δεν είναι τέτοιος, ώστε να δικαιολογείται η διαφορετική μεταχείρισή των σπουδαστών που συνεχίζουν τις σπουδές τους στις τελευταίες (παραγωγικές σχολές των Σωμάτων Ασφαλείας), όσον αφορά, ειδικώς, στην υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης, σε σχέση με εκείνους που συνεχίζουν τις σπουδές τους σε παραγωγική σχολή των Ενόπλων Δυνάμεων. Αντίθετη εκδοχή θα αντέβαινε στη συνταγματική αρχή της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1), καθόσον τόσο οι ένοπλες δυνάμεις όσο και τα σώματα ασφαλείας, στο πλαίσιο εκπλήρωσης της αποστολής τους, που άπτεται του πυρήνα της κρατικής εξουσίας, αποτελούν στρατιωτικώς οργανωμένα σώματα, με αυστηρή ιεραρχική δομή και λειτουργία, οι δε υπηρετούντες σ' αυτά δεν αποτελούν πολιτικούς, αλλά στρατιωτικούς υπαλλήλους, που τελούν υπό ιδιαίτερο εξουσιαστικό καθεστώς και απολαύουν διαχρονικώς ενιαίας ιδιαίτερης μισθολογικής μεταχείρισης (βλ. ν. 1643/1986, Α' 126, ν. 2448/1996, Α' 279, άρθρα 50 και 51 του ν. 3205/2003, Α' 297, άρθρα 5 και 6 του ν. 2838/2000, Α'

179, και 37 του ν. 3016/2002, Α' 110), ενόψει και των ειδικών συνθηκών παροχής των υπηρεσιών τους συνεπαγομένων αυξημένους κινδύνους για τη ζωή και τη σωματική τους ακεραιότητα, αυξημένη επιχειρησιακή ετοιμότητα και διαρκή επιφυλακή (πρβλ. ΣτΕ 2192 - 2195/2014), ενώ ρυθμίζεται ενιαία και το συνταξιοδοτικό καθεστώς τους (βλ. άρθρα 25 επ. π.δ. 1041/1979, Α' 292, π.δ. 166/2000, Α' 153, και ήδη π.δ. 169/2007, Α' 210). Όσον αφορά, ειδικότερα, στην Ελληνική Αστυνομία, που αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα Ασφάλειας, το αστυνομικό (ένστολο) προσωπικό αυτής είναι στρατιωτικοί υπάλληλοι και δεν εφαρμόζονται επ' αυτού οι περί δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων διατάξεις (άρθρα 3 του ν. 1481/1984, Α' 152, 9 του ν. 2800/2000, Α' 41, και ήδη άρθρο 13 του ν. 4249/2014, Α' 73, πρβλ. ΣτΕ 2649/1987 Ολομ., 3587/1997, 3604/1998, 466, 4125/1999), τα δε ζητήματα ιεραρχίας, αρχαιότητας και υπηρεσιακής κατάστασης των αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ. (βλ. π.δ. 24/1997, Α' 29), καθώς και τα ζητήματα πειθαρχικού δικαίου του αστυνομικού προσωπικού του σώματος (βλ. π.δ. 120/2008, Α' 182) ρυθμίζονται κατά τρόπο ανάλογο με τα αντιστοίχως προβλεπόμενα στις διατάξεις της νομοθεσίας περί Ενόπλων Δυνάμεων (βλ. ν.δ. 1400/1973 «Περί Καταστάσεων των Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων», Α' 114, ν. 2439/1996 «Ιεραρχία και εξέλιξη των αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» Α' 219, και ήδη ν. 3883/2010, Α' 167). Εξάλλου, ο κατ' εφαρμογή της επίμαχης διάταξης καταλογισμός των παραιτουμένων από στρατιωτική σχολή σπουδαστών που συνεχίζουν τις σπουδές τους στη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας - η οποία είναι ισότιμη με τις αντίστοιχες παραγωγικές σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων (άρθρο

1 παρ. 3 π.δ. 319/1995) - με το κατ' αρχήν δυσβάστακτο για σπουδαστή ποσό της καθοριζόμενης στον νόμο αποζημίωσης (άρθρο 8 παρ. 1, 2 και 3 του ν. 1911/1990) θα ήγειρε ζήτημα παραβίασης της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1) σε συνάρτηση και με το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, όπου κατοχυρώνεται η ελευθερία επιλογής επαγγελματικής κατεύθυνσης. Τούτο, διότι θα υπερέβαινε το αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από τον νομοθέτη σκοπού, που συνίσταται, πλην άλλων, στην αποτροπή εισόδου στις σχολές αυτές σπουδαστών που δεν ενδιαφέρονται σοβαρά να ακολουθήσουν τη στρατιωτική σταδιοδρομία και στην εξασφάλιση εκπαιδευμένου δυναμικού στα στρατιωτικά σώματα (βλ. σχετ. Ολ. Ε.Σ. 360/1991, 162, 1239/2006, 180/2007), δοθέντος ότι με τη συνέχιση της σταδιοδρομίας των ανωτέρω σπουδαστών στο συγγενές Σώμα Ασφαλείας της ΕΛ.ΑΣ. διασφαλίζεται η στελέχωση του εν λόγω σώματος με υψηλού επιπέδου εκπαιδευμένο προσωπικό προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος. Επίσης, κατά την ειδικότερη γνώμη του Αντιπροέδρου Ιωάννη Σαρμά και του Συμβούλου Γεωργίου Βοΐλη, οι ως άνω αναφερόμενες διατάξεις, εν όψει των συνταγματικών αρχών της ισότητας (Σ άρθρο 4 παρ. 1) και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που αποτελεί ειδικότερη έκφανση της γενικής αρχής του Κράτους δικαίου (Σ άρθρο 25), τυγχάνουν εφαρμοστέες και σε εκείνους τους σπουδαστές των ανωτάτων στρατιωτικών σχολών για τους οποίους συντρέχουν οι ίδιες ανωτέρω προϋποθέσεις και έχουν ήδη καταβάλει υπέρ του Δημοσίου το καταλογισθέν σε βάρος τους ποσό της αποζημίωσης το οποίο δικαιούνται να τους επιστραφεί, αφού σε διαφορετική εκδοχή θα ετίθεντο αδικαιολογήτως σε

δυσμενέστερη θέση μολονότι θα είχαν επιδείξει νόμιμη και συνετή συμπεριφορά συμμορφούμενοι με τους νόμους της πολιτείας σε αντίθεση με αυτούς που είτε αρνήθηκαν να καταβάλλουν το σχετικό ποσό είτε προσέφυγαν στα αρμόδια δικαστήρια.

VI. Στην υπό κρίση υπόθεση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά, κατά την ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση της, τα ακόλουθα: Ο ήδη αναιρεσείων κατετάγη στην πρώτη τάξη της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων (Σ.Σ.Ε.) στις 19.9.2007 και στις 4.8.2008 προήχθη στη δεύτερη τάξη, σύμφωνα με το από 22.10.2008 Φύλλο Μητρώου. Στη συνέχεια, υπέβαλε την παραίτησή του για να καταταχθεί στη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας και με την .../15.9.2008 απόφαση του Α΄ Υπαρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού απολύθηκε και διαγράφηκε από τη Σ.Σ.Ε.. Περαιτέρω, με τη .../20.2.2009 απόφαση του Διευθυντή Οικονομικού του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ./ΔΟΙ/3^α) καταλογίστηκε σε βάρος του το ποσό των 8.399,88 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε αποζημίωση του Ελληνικού Δημοσίου λόγω παραίτησής του από τη Σ.Σ.Ε. μετά την περάτωση του πρώτου έτους σπουδών του. Έφεση αυτού κατά της εν λόγω καταλογιστικής απόφασης απορρίφθηκε, κατά πλειοψηφία, ως αβάσιμη με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, με την οποία κρίθηκε ότι ο αναιρεσείων, ο οποίος αποχώρησε από τη Σ.Σ.Ε. μετά την περάτωση του πρώτου έτους των σπουδών του για να εγγραφεί σε παραγωγική σχολή Σώματος Ασφαλείας, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής της εκ του νόμου καθοριζόμενης αποζημίωσης και, συνεπώς, νομίμως εκδόθηκε σε βάρος του η εκκληθείσα καταλογιστική απόφαση, απορρίφθηκαν δε ως

αβάσιμοι οι προβληθέντες ενώπιον του Τμήματος λόγοι έφεσης περί αντίθεσης των διατάξεων του άρθρου 8 ν. 1911/1990, επί των οποίων ερείδεται ο επίδικος καταλογισμός, στις διατάξεις των άρθρων 4, 5 και 16 παρ. 4 του Συντάγματος, καθώς και στη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας. Ειδικότερα, το δικάσαν Τμήμα απέρριψε, κατά πλειοψηφία, ως αβάσιμο τον λόγο έφεσης, κατά τον οποίο η θεσπιζόμενη με τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 6 ν. 1911/1990 διαφορετική μεταχείριση όσων αποχωρούν από παραγωγική σχολή των Ενόπλων Δυνάμεων, προκειμένου να εγγραφούν σε άλλη στρατιωτική σχολή, σε σχέση με εκείνους που αποχωρούν για να εγγραφούν στη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, παραβιάζει την καθιερούμενη με το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας, καθόσον μόνο οι πρώτοι απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης. Η απόρριψη του προαναφερόμενου λόγου έγινε με την αιτιολογία ότι δεν πρόκειται για όμοιες περιπτώσεις, αφού η Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας δεν συνιστά στρατιωτική σχολή, ανήκουσα στα Α.Σ.Ε.Ι., κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 8 του ν. 1911/1990, διέπεται από διαφορετικό καθεστώς (π.δ. 319/1995) σε σχέση με τις παραγωγικές σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων και οι απόφοιτοί της στελεχώνουν το σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο αποτελεί Σώμα Ασφαλείας και έχει διαφορετική οργάνωση και αποστολή από τις Ένοπλες Δυνάμεις.

VII. Σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην υπό στοιχ. V σκέψη, η κρίση αυτή της προσβαλλόμενης απόφασης δεν είναι ορθή. Τούτο, διότι το δικάσαν Τμήμα στηρίχθηκε για την απόρριψη της ενώπιόν του ασκηθείσας έφεσης του

αναιρεσειόντος αποκλειστικά στις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 1911/1990, χωρίς να ερευνήσει αν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της, ισχύουσας κατά τον χρόνο διάσκεψης της υπόθεσης (23.6.2011) (σχετ. ΣτΕ Ολ. 1847/2008), διάταξης του άρθρου 110 παρ. 8 του νεότερου ν. 3978/2011, η οποία, κατά τα προεκτεθέντα, καταλαμβάνει όλες τις εκκρεμείς ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου δίκες και, ως εκ τούτου, είναι, εν πάση περιπτώσει, εφαρμοστέα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Επομένως, για τον λόγο αυτό, ο οποίος εξετάζεται από το Δικαστήριο αυτεπαγγέλτως κατ' αναίρεση, ως αναγόμενος στον εφαρμοστέο στην υπό κρίση υπόθεση κανόνα δικαίου (πρβλ. Ε.Σ. Ολ. 1118/1992, 1475/2005, 8, 9, 318/2006, ΣτΕ 3422/2007, 3303/2009, 3292/2011, 1417/2012), πρέπει να αναιρεθεί η 520/2012 απόφαση του V Τμήματος, η δε υπόθεση, η οποία χρειάζεται διερεύνηση κατά το πραγματικό της μέρος, πρέπει να αναπεμφθεί στο αρμόδιο V Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου για να κριθεί με βάση την ως άνω διάταξη του άρθρου 110 παρ. 8 ν.3978/2011 (άρθρα 116 του π.δ. 1225/1981 και 87 παρ. 4 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο), καθισταμένης, κατόπιν τούτου, αλυσιτελούς της εξέτασης των προβαλλομένων με την ένδικη αίτηση λόγων. Κατά τη γνώμη της Αντιπροέδρου Ανδρονίκης Θεοτοκάτου και των Συμβούλων Κωνσταντίνας Ζώη, Δέσποινας Καββαδία - Κωνσταντάρια, Βιργινίας Σκεύη και Δέσποινας Τζούμα, κρίνοντας το δικάσαν Τμήμα ότι ο αναιρεσειών, ο οποίος αποχώρησε από τη Σ.Σ.Ε. λόγω παραίτησης μετά την περάτωση του πρώτου έτους των σπουδών του για να εγγραφεί στη Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση

καταβολής της εκ του νόμου καθοριζόμενης αποζημίωσης, εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 6 ν. 1911/1990 βάσει της οποίας επιβλήθηκε σε βάρος του ο επίδικος καταλογισμός, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη V και, συνεπώς, κατά παραδοχή του βασίμως προβαλλόμενου σχετικού λόγου αναίρεσης, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να αναιρεθεί η 520/2012 απόφαση του V Τμήματος. Αναιρουμένης δε της προσβαλλόμενης απόφασης για εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, πρέπει να διακρατηθεί η υπόθεση, η οποία δεν χρήζει διερεύνησης κατά το πραγματικό της μέρος, να δικασθεί στην ουσία η έφεση του αναιρεσειόντος από την Ολομέλεια, να γίνει δεκτή για τον αυτό λόγο, αφού δεν συντρέχει κατ' ουσίαν νόμιμη αιτία αποζημίωσης του Δημοσίου, και να ακυρωθεί η .../20.2.2009 καταλογιστική απόφαση του Διευθυντή Οικονομικού του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ./ΔΟΙ/3^α), ως στερούμενη νομίμου ερείσματος.

VIII. Μετά την παραδοχή της κρινόμενης αίτησης πρέπει να διαταχθεί η απόδοση του παραβόλου στον αναιρεσειόντα (άρθρο 73 παρ. 4 του ν. 4129/2013) και, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, να συμψηφιστούν τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων (άρθρο 275 παρ. 1 του Κ.Δ.Δ., που εφαρμόζεται αναλόγως σύμφωνα με το άρθρο 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 παρ. 2 του ν. 3472/2006).

Διά τούτα

Δέχεται την αίτηση.

Αναιρεί την 520/2012 απόφαση του V Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αναπέμπει την υπόθεση στο ως άνω αρμόδιο Τμήμα για την εκ νέου εξέτασή της, κατά τα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Συμψηφίζει τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 11 Μαρτίου 2015.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΓΕΛΑΡΑΣ

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΖΟΥΜΑ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 7 Δεκεμβρίου 2016.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ